

භීෂමයෙහි ජාතකය

තවද එක්සමයෙක්හි ලෝකත්‍රයෙහි පතලාවූ කීර්තිසොෂා ඇති තිලෝගුරු බුදුරජානන්වහන්සේ දෙවරම් වෙහෙර වසනසේක් තමහට සතුහි කරන්නාවූ එක්තරා භික්ෂුවක්හු අරහයා මේ ජාතකය වදාළසේක. එක් භික්ෂුකෙනෙකුන් වහන්සේ ” ඇවැත්නි අපගේ ජාතිය හා සමානවූ ජාතියෙක්නම් නැත, අපගේ ගෝත්‍රය හා සමානවූ ගෝත්‍රයෙක්නම් නැත, අපගේ දාසකම්කාරාදීහුන් ඇල්සාලේ බත් හා මත්ස්‍යමාංස අනුභවකෙරෙහි, කසිරට සුවඳවිලවුන් ගල්වනි, අපි මහණවූ බැවින් දැන් මෙබඳු වූ රූකෂ හොජනය අනුභව කරමිහ. රූකෂවූ සිවුරු වලදිම්හයි ස්ථවිර නවක මධ්‍යම භික්ෂුන් සමීපයෙහිදී තමන්වහන්සේගේ මහණ තත්වය කියමින් ජාතාරාදීප වශයෙන් මෙරමාහට නින්දාකෙරෙමින් ඇවිදිනා සේක. ඉක්බිතිවනන්සේ එක් භික්ෂුකෙනෙකුන්වහන්සේ මේ භික්ෂුහුගේ කුලප්‍රදේශය හා ජාතීගෝත්‍රය පරීක්ෂාකොට මොහු තමාගේ ප්‍රතාප කියන බව භික්ෂුන්වහන්සේ ධම්මසභා මණ්ඩපයෙහි රැස්වහිද ” ඇවැත්නි අපවල් මහණ මෙබඳු වූ නොයථාණික ශාසනයෙහි මහණව තෙමේ තමහට සතුහිකොට මොරමාහට නින්දාකෙරෙමින් ඇවිදිනෝය.” යි ඒ භික්ෂුවගේ නුගුණ කිය කියා උන්සේක. එකල්හි ශාසනාරාදී බුදුරජාණන්වහන්සේ දම්සභාමණ්ඩපයට වැඩ ” මහණෙනි දැන් මා එන්නාට පළමුව කවර කථාවකින් යුතුව උතුද ” යි විචාරා මෙතම් කථාවකින් යුක්තව උතුම්හයි කීකල්හි මහණෙනි ඒ මහණ දැන් තමාට සතුහිකොට ඇවිදින්නේ වෙයි, පෙරත් තමාට සතුහිකොට අනුන්ට නින්දාකරමින් ඇවිද්දේම වේදයි වදවා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගියදවස බරණැස්තුවර බ්‍රහමදත්තනම් රජුරුකෙනෙක් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි අප මහබෝසතානෝ එක් නියමිතමෙක ප්‍රසිද්ධ බ්‍රාහමණ වංශයෙහි ඉපද වැඩිවිය පැමිණ තක්සලානුවර දිසාපාමොක් ආචාරීන් සමීපයෙහි හිඳ වේදනුය හා අජ්ඣාදන විද්‍යාසථානය ඉගෙන සියලු ශිල්පයෙහි මුදුන් පැමිණ වුලලධනුගගන පණ්ඩිතයෝයයි මේ නමින් ප්‍රසිද්ධවූය, ඒ අප මහ බෝසතානෝ තක්සලානුවරින් නික්ම සියළු සමයනතර ශිල්පයෙහි පරීක්ෂා කෙරෙමින් මහිංසකරාජ්‍යයට ගියෝය. මේ ජාතකයෙහි වූකලී අප මහබෝසතානෝ මදක් මීටියෝය, නැමුනාවූ ආකාර ඇත්තෝය, එසේහෙයින් ඒ බොධිසත්‍වයෝ මෙසේ සිතූය, ඉදින් මම කිසි රජුරුකෙනෙකුත් කරා ගියෙමිනම් ඒ රජුරුවන්වහන්සේ මෙසේ ලකුන්ටවූ ශරීර ඇත්තෝ අපට කුමක් කරන්නෝදැයි කියනසේක, එසේහෙයින් මම ආරොහපරිනාහයෙන් යුක්තවූ එක් පුරුෂයෙකු ඉදිරිකොටගෙන ඔහු නිසා ජීවත්වීන්නම් යහපත් වන්නේයයි සිතා බෝධිසත්‍වයෝ එබඳු වූ පුරුෂයෙකු සොයන්නාහු භීෂමයෙහි නම් වෙමි කී කල්හි කිමෙක්ද තෝ කිනම්හුදැයි විචාලෝය. මම භීෂමයෙහි නම් වෙමි කී කල්හි කිමෙක්ද තෝ මෙසේ ක්‍රියා නොකොට සියළු දඹදිව මාහා සමානවූ දුනුවායෙක් නැත, ඉදින් මම කිසි රජුරුකෙනෙකුන්වහන්සේ දුටුයෙමිවීන්නම් උන්වහන්සේ මේ ලකුන්ටකයා අපට කුමක් කෙරේදැයි මට කිපෙනසේක, එසේහෙයින් තෝ රජුරුවන්වහන්සේ දැක මම දුනු මායෙමි නියෙහිවීන්නම් රජුරුවන්වහන්සේ තට වියදම් දී නිරන්තරයෙන් වෘත්ත තබා දෙනසේක. මම තට උපන්නාවූ කායථියෙක් ඇත්නම් කෙරෙමින් තාගේ සෙවත් ජීවත්වෙමි, එසේකල්හි අපි දෙදෙනම සුඛිතවමිහ, මා කීවා කරවයි බෝධිසත්‍වයෝ කීවූය. ඒ පුරුෂයාත් මහබෝසතානන්ගේ බස යහපතැයි පිළිගත්තෝය.

ඉක්බිතිවනන් බෝධිසත්‍වයෝ ඒ භීෂමයෙහි නම් පුරුෂයා කැඳවාගෙන බරණැස්තුවරට ගොස් තුමු ඕනට උපස්ථායකව ඒ පුරුෂයා ඉදිරිකොට ගොස් මාලිගා දොරකඩ සිට රජුරුවන්ට දන්වායවූය, රජුරුවන්වහන්සේ විසින් එක්වයි කී කල්හි දෙදෙනම මාලිගාවට වැද රජුරුවන් වැද සිටියාහුය. කවර කාරණයක් නිසා තෙපි මෙහි අවුදැයි කී කල්හි භීෂමයෙහි මම දුනුවායෙකිමි, මා හා සමානවූ දුනුවායෙක් මේ සියළු දඹදිව නැත්තේ යයි කිය කුමක් ලදින්නම් මට උපස්ථාන කරන්නෙහිදැයි කී කල්හි දෙපෝයක් පාසා දහසක් ලබන්නේ වීම්නම් උපස්ථාන කරන්නේ වේද රජුරුවන්වහන්සේසයි කීවූය. මේ පුරුෂයා තට කුමක් වේදැයි කී කල්හි රජුරුවන්වහන්සේ මාගේ අතවැසි පුරුෂයායැයි කිය. යහපත මට උපස්ථාන කරවයි කී කල්හි එතැන්පටන් භීෂමයෙහි නම් පුරුෂයා රජුරුවන්ට සේවය කරන්නේය, ඕනට පැමිණ කායථියක් බෝධිසත්‍වයෝම සමාර්ථ කරති. එසමයෙහි කසිරට එක් වනයක බොහෝ මනුෂ්‍යයන් යන එන්නාවූ මාගීයක ව්‍යාඝ්‍රයෙක් නිස්සඤ්චාරය කරමින් බොහෝ මනුෂ්‍යයන් අල්ව අල්වා කන්නේය. එවන් රජුරුවන්ට දන්වූවාහුය. රජුරුවෝ භීෂමයෙහි කැඳවාගෙන දරුව ඒ ව්‍යාඝ්‍රයා අල්වන්ට පිළිවන්දැයි විචාලෝය. රජුරුවන් වහන්සේ මම දුනුවාය, කුමක් නිසා බමීද, ව්‍යාඝ්‍රයා අල්වන්ට අසමත් වෙමිදැයි කිය. එබස් ඇසූ රජුරුවෝ ඕනට වැටුප් වියදන් දී යවූය. ඒ භීෂමයෙහි ගෙට ගොස් බෝධිසත්‍වයන්ට එවන් කියේය. බොධිසත්‍වයෝ යහපත යාලුවයි කීවූය, තොප නොයවිදැයි කීකල්හි එසේය මම නොයමි, තොපට උපාය වූකලී කියමි කීවූය. සබඳ උපාය කියවයි කී කල්හි තෙපි ව්‍යාඝ්‍රයා ඉගිලගිය නියාව දැන පලාගොස් එක් කැලයකට වැද බඩින් තලවිව වැදහෙව දනවිවැසි මනුෂ්‍යයෝ ඒ ව්‍යාඝ්‍රයා තලා අල්වා ගනිති, ඔවුන් විසින් ව්‍යාඝ්‍රයා අල්වාගත් කල්හි තෙපි දකින් වැලක් කපා වැල් කෙළවර අල්වාගෙන මලාවූ ව්‍යාඝ්‍රයා සමීපයට ගොස් ” පින්වත්නි මේ ව්‍යාඝ්‍රයා මැරුවෝ කවුරුද ” යි කියා මම මේ ව්‍යාඝ්‍රයා ගොණෙකු මෙන් බැඳ රජුරුවන් සමීපයට ගෙනයෙමි වැල් නිසා කැලයට ගොස් මා වැල් කඩාගෙන එන්නාට පළමුකොටම මේ ව්‍යාඝ්‍රයා මැරුවෝ කවුරුදැයි කිව, එකල්හි දනවිවැසි මනුෂ්‍යයෝ හයින් ත්‍රසතව ” ස්වාමීනි රජුරුවන්වහන්සේට නො කියවයි ” යි කියා තොපට බොහෝ වස්තු දෙති, ” ව්‍යාඝ්‍රයා තොප විසින් අල්වා ගන්නා ලද්දේය ” රජුරුවන් සමීපයෙන් බොහෝ වස්තු ලබන්නා වේදැයි කීවූය, ඒ භීෂමයෙහි නම් පුරුෂයා යහපතැයි ගොස් බෝධිසත්‍වයන් කී පරිද්දෙන්ම ව්‍යාඝ්‍රයා අල්වාගෙන වනය නිභීය කොට මහජනයා විසින් පිරිවරණ ලදුව බරණැස්තුවරට වැද රජුරුවන් දැක මා විසින් ව්‍යාඝ්‍රයා අල්වාගන්නා ලද, වනයත් නිභීය කරණලදැයි කිය. රජුරුවෝ සතුටු බොහෝ වස්තු දුන්නාහුය.

නැවත එක්දවසක් මාගීයෙක මීමෙක් මිනිසුන්ට ඇත මග යා නොදෙන්නේයයි රජ්ජුරුවන්ට කිහ. රජ්ජුරුවෝ පළමු පරිද්දෙන්ම හිමසේනියා යවූය, ඒ හිමසේනියාත් බෝධිසත්වයන් කී උපායෙන් ව්‍යාඝ්‍රයාමෙන් ඒ මීමත් අල්වා ගෙන අවුය, රජ්ජුරුවෝ නැවතත් ඕහට සතුටුව වසතු බොහෝ සේ දුන්නුය. ඔහු මහත්වූ චේශ්වරිය මදයෙන් මත්ව බෝධිසත්වයන් කෙරෙහි අවඥකොට උන්ගේ බස් නොගෙන තොප නිසා ජීවත් නොවෙමි, කීමෙක්ද පුරුෂයෝ නම් තෙපිමදයි ආදීවූ පරුෂ වචනයන් කියන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් කීප දවසක් ගියකල්හි සතුරු රජ්ජුරුකෙණෙක් අවුත් බරණැස්නුවර වටලාගෙන " රාජ්‍යය හෝ දෙව යුද්ධ හෝ කරව" යි රජහට හසුන් යවූය, රජ්ජුරුවෝත් අසුන් අසා" යුද්ධ කරව " යි හිම සේනියා යවූය, ඒ තෙමේ සියළු සන්නාහයෙන් සන්නද්ධව යුද්ධ වෙසක් ගෙන හසති සන්නාහයෙන් සන්නද්ධවූ හස්තියෙකු පිටට පැනනැගී උන්නේය. බෝධිසත්වයෝත් ඔවුන්ගේ මරණ හයින් සියළු සන්නාහයෙන් සන්නද්ධව හිමසේනියාගේ පශ්චිමාසනයෙහි උන්නාහුය. හස්තියා මහජනයා විසින් පිරිවරණ ලදුව තුවර දොරින් නික්ම යුද්ධ භූමියට පැමිණියේය. එකල්හි හිමසේනියා සටන් බෙරහඬ අසාලාම වෙච්චන්ට පටන් ගත්හ. " බෝධිසත්වයෝ " දන් මු වැටීම මියන්නේයයි සිතා ඇතු පිටින් නොවැටෙන පිණිස හිමසේනියා ලනුවකින් ඉඟ සිසාරා අල්වාගත්තූය. හිමසේනියා යුද්ධ භූමිය දක මරණහයින් තැනිගෙන මලමුත්‍රයෙන් ඇතුපිට කෙළ ගැසුයේය එකල බෝධිසත්වයෝ කියන්නෝ හිමසේනියා පළමු කී කාරිය නියාවට පසුව කළ කාරිය සමවන්නේ නොවේද? තෝ පළමු යුද්ධ හටයෙක් මෙන් වූයේය, දන් ඇතුපිට කෙළසන්නෙහියයි කියා බෝධිසත්වයෝ ඕහට නින්දා කළෝය. තවද හිමසේනියා තා විසින් පළමු කීවේ කීමෙක්ද? පුරුෂයෝනම් තෝමද? මම පුරුෂනොවෙමිද? මමත් යෝධහටයයි නින්දා වචනයක් කිය. මේ වූ කලී එකෙක, ඉක්බිත්තෙන් පළමු තා කී නින්දා වචනයෙන් මැන භාගයෙන් දන් මේ යුද්ධ භූමියෙහිදී සන්නාහයෙන් සන්නද්ධ වූ ඇතුගේ පිට කෙළසා තාගෙන්ම මලමුත්‍ර ධාරාවෝ වැහෙති, මේ එකෙක එසේ හෙයින් හිමසේනියා පළමු කී යුද්ධකථාවය ඇතුපිට කෙළසා විදින්නාවූ ආයාසය යන මේ දෙක සමාන නොවන්නේ වේදැයි මෙසේ මහබෝසතානෝ ඕහට නින්දා කොට " සබද තෝ නොබව, මා සිටියදී කුමක් නිසා තෝ ආයාසවිදිද" යි හිමසේනියා ඇතුපිටින් බාවාගෙන පලායයි කියා යවා " අද මා විසින් ප්‍රස්ථවන්නට වන්නේය" යි යුද්ධයට වැද සිංහනාද කොට බලකොටුව බිඳ සතුරු රජ්ජුරුවන් ජීවග්‍රහයෙන් අල්වාගෙන බරණැස් රජු සමීපයට ගියේය. රජ්ජුරුවෝ සතුටුව බෝධිසත්වයන්ට මහත් වූ යසපිරිවර දුන්නිහුය. එතැන් පටන් බෝධි සත්වයෝ මුල්ලධනුග්‍රහ පණ්ඩිතයෝයයි සියළු දඹදිව ප්‍රසිද්ධවිය. ඒ මහ බෝසතානෝ හිමසේනියාට වැටුප් වියදන් දී ඔහු පළමුව විසුවා වූ ස්ථානයට යවා දානාදී පින්කම් කොට කම්වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියේය. ශාස්තෘවූ බුදුරජානන්වහන්සේ මහණෙහි මේ හිඤ්ඤ තමාට ස්තූති කොට අනුනට නින්දා කළේ දන්මතු නොවෙයි, පෙරත් නින්දා කළෝම වේදැයි මේ ධම්මදෙශනාව ගෙනහැර දක්වා පූවාපරසධි ගලපා මේ හිමසේන ජාතකය නිමවා වදාළසේක.

එසමයෙහි හිමසේන නම් දන් අනුන්ට නින්දාකොට තමාට ස්තූති කරන්නාවූ මහණය, එසමයෙහි මුල්ලධනුග්‍රහ පණ්ඩිතයෝ නම් තිලෝගුරු සමාසක් සම්බුදු රජවූ මම්ම වේදැයි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.